

Asia: LVM/1139/03/2018

Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanosta liikennealalla ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanosta liikennealalla ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Yleiset huomiot esityksestä

VR-Yhtymä Oy (VR) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikko-kentässä mainitusta runkoverkkoasetuksesta ja lausuu siitä seuraavaa:

VR kannattaa lakiluonnoksen tavoitteita kaikki liikennemuodot ja kulkutavat kattavasta pitkäjänteisestä ja strategisesta liikennejärjestelmäsuunnittelusta. VR kannattaa suunnitelmaan sisällytettävää liikennejärjestelmän 10-12 vuoden toimenpide- ja rahoitusohjelmaa.

Kuten lakiluonnoksessa todetaan, liikenneverkon korjausvelka on merkittävä. Rataverkon yli miljardin euron korjausvelasta johtuva rataverkon yhä heikentävä kunto vaikuttaa tällä hetkellä olennaisesti rataverkolla liikennöintiin ja rataanfrastruktuurista johtuvat myöhästymiset ovat kasvaneet viime aikoina jyrkästi. Radan vioista, tilapäisistä nopeusrajoituksista ja ratatöistä johtuu jo noin puolet kaikista kaukojunien myöhästymisistä. Tämänhetkinen tilanne on kestämaton ja heikentää merkittävästi asiakaskokemusta kaukoliikenteen junissa.

Liikennejärjestelmäsuunnittelulla on tähdättävä liikenneverkon korjausvelan alentamiseen sekä rataanfran kehitystarpeista huolehtimiseen ja niiden edellyttämien investointien toteuttamiseen.

Yleisperustelut

Lakiluonnoksessa todetaan liikennepolitiikan ja liikennejärjestelmän yhtenä tavoitteena olevan liikkumisen ja kuljettamisen turvallisuus sekä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä liikennejärjestelmä. Puollamme tätä näkemystä ja nähdäksemme rautatieliikenne liikennemuotona

täyttää tämän tavoitteen. Rautatieliikennettä harjoittavien rautatieyritysten määrän lisääntyminen sekä tavoite rautatieliikenteen kulkumuoto-osuuden ja liikennemäärien kasvattamiseksi edellyttävät riittävää panostusta rataverkkoon ja sen kapasiteettiin.

Liikennejärjestelmäsuunnittelun tehtävien jakautuessa Väylävirastolle, Liikenne- ja viestintävirastolle sekä maakunnille tulee varmistua siitä, että suunnittelu toteutetaan pitkäjänteisenä kokonaisuutena, ilman pirstoutumista.

Kokonaiskustannukset eivät saa nousta ja hallinnollisten kustannusten sijaan niukkoja taloudellisia resursseja tulee käyttää infrainvestointeihin.

Rautatieliikenteen osalta maakunnille ehdotetaan annettavaksi toimivalta järjestää alueellista junaliikennettä. Maakuntien toimivalta täydentäisi LVM:n valtakunnallista toimivaltaa. Maakunnat voisivat halutessaan hoitaa ja vastata maakunnan liikennepalveluiden kehittämisestä ja järjestämisestä kokonaisvaltaisesti. Tähän liittyen on huomioitava, että rautatieliikenne muodostaa rautatieverkon, joka toimii yhtenäisenä kokonaisuutena ja on tältä osin luonteeltaan erilainen kuin tieverkko. Alueellista junaliikennettä järjestettäessä tulee huomioida koko Suomen, pääosin yksiraiteisen, junaverkoston toimivuus.

Lakiluonnoksen mukaan alueellisen ja valtakunnallisen rautatieliikenteen yhteensovittaminen voitaisiin tehdä valtakunnallisen ja maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen yhteydessä. Tällöin on turvattava rautatieliikenteen harjoittajan mahdollisuus suunnitella itse joustavasti liikennettään, mahdollisesti markkinaehtoisesti. Vain näin voidaan varmistaa junaliikenteen kilpailukyky suhteessa muihin liikennemuotoihin ja erityisesti yksityisautoiluun.

Lakiluonnoksen mukaan maakunnille annettaisiin mahdollisuus tehdä oman alueensa liikenneturvallisuussuunnitelma tai toteuttaa suunnitelma yhdessä muiden maakuntien kanssa. VR:n näkee hyvänä ja turvallisuutta edistävänä asiana maakuntien aktiivisen osallistumisen liikenneturvallisuussuunnitelmien laadintaan ja toteuttamiseen.

VR kannattaa ehdotettuja tavoitteita rataverkon kehittämiselle, kunnossapidolle ja investoinneille. Rautatieliikenteen ja yhteyksien toimivuus sekä liikenteen sujuvuus edistävät elinkeinoelämän kilpailukykyä, kansalaisten liikkumismahdollisuuksia ja alueiden kehittymistä. On tärkeää, että rautatieliikenteestä pyritään muodostamaan houkutteleva vaihtoehto henkilöautoille jo rataverkon ja radanpidon näkökulmasta.

Yksityiskohtaiset perustelut

Lakiluonnoksessa todetaan, että valtakunnallinen ja maakunnalliset liikennejärjestelmäsuunnitelmat olisi valmisteltava laajassa vuorovaikutuksessa liikennejärjestelmään liittyvien toimijoiden kanssa. Kannatamme tätä toimintamallia.

Liikenteenharjoittajat tulee ottaa riittävästi mukaan suunnitteluun. Liikennejärjestelmää ja maanteitä koskevan lakiluonnoksen 15 d § 2 momentin perusteluissa mainitaan jostain syystä satamien ja lentoliikenteen toimijat, mutta ei rautatieliikenteen toimijoita – nämä olisi mielestämme syytä lisätä listaan. Lakiin olisi kirjattava selkeämmin, että valmisteluun olisi otettava liikenteenharjoittajat mukaan. Ei riitä, että liikenteenharjoittajille varattaisiin vain 4 momentin tarkoittama yleinen mahdollisuus tulla kuulluksi yhdessä kansalaisten ja muiden mahdollisten halukkaiden kanssa.

Lakiehdotukset

Ratalaki koskee osin myös yksityisraiteita ja niiden erilainen merkitys ja rooli rataverkolla on otettava huomioon. Tavoitteiden, jotka ovat tärkeitä ja perusteltuja valtion omistamalla rataverkolla, ei tule aiheuttaa taakkaa tai perusteettomia kustannuksia yksityisraiteen haltijoille. Jos liikennejärjestelmäsuunnittelu vaikuttaa yksityisraiteisiin, tulee yksityisraiteen haltijalla olla mahdollisuus osallistua suunnitteluun.

Juslin-Uotila Jonna
VR Group